

Lausunto

21.8.2025

VN/33009/2023
VN/33009/2023-STM-15

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntohallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi julkisen talouden hoitamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Ministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta laiksi julkisen talouden hoitamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tavoitetta julkisen velkasuhteen alentamisesta hyvänä. Velkasuhdetta koskevien tavoitteiden säätäminen lakiin ja rahoitusasemaa koskevien tavoitteiden sääntelyn muuttaminen edellyttää kuitenkin huolellista arviointia. Arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota käytettyjen mittarien riippuvuuteen niitä koskevista osin harkinnanvaraisista määrittelyistä, erityisesti määrittelyihin rahoitusasemasta ja siihen tehtävistä esimerkiksi suhdanteeseen liittyvistä korjauksista sekä määrittelyihin julkisen velan kokonaisuudesta. Lisäksi arvioinnissa tulisi kiinnittää huomiota sääntelyn mahdollisista vaikutuksista finanssipolitiikan myötä syklisyyteen sekä finanssipolitiikan liikkumatilan kaventumiseen.

Ehdotettu sääntely olisi EU-sääntelyn edellyttämää tiukempaa. EU-sääntelyssä velkasuhteen tulee pienentyä yhden prosenttiyksikön vuositahia ainoastaan tilanteessa, jossa velan suhde bruttokansantuotteeseen on yli 90 prosenttia. Velkasuhteen raja-arvo, jonka ylittävää tasoa ehdotettu kansallinen sääntely rahoitusasematavoitteesta koskisi, on myös EU-sääntelyn asettamaa 60 prosenttia matalampi. Esityksen perusteluissa tulisi tuoda esille Suomen julkisen talouden erityisiä edellytyksiä EU-sääntelyä tiukemmalle kansalliselle toimenpanolle.

Esitettyjen kansallisten tavoitteiden käytännön toimivuuteen tulee vaikuttamaan merkittävästi se, millaisissa tilanteissa poikkeaminen kansallisen lainsäädännön mukaisesta rahoitusasematavoitteesta nähdään perustelluksi. Talouspolitiikan arviointineuvostolle ollaan esittämässä hyvin keskeistä roolia itsenäisenä finanssipolitiikan valvojana. Tilanteessa, jossa kansalliseen lainsäädäntöön perustuvaa rahoitusasematavoitetta ei saavuteta, talouspolitiikan arviointineuvosto arvioisi onko tavoitteesta poikkeamiselle perusteltua syytä. Kuitenkin elvyttävän finanssipolitiikan ja budjettikurin välillä voi olla vaikea osoittaa etukäteen oikeaa vaihtoehtoa, muutoin kuin selkeässä noususuhdanteessa. Tehtävän haastavuuden vuoksi finanssipolitiikan valvojalla voi olla taipumus pysyä lakiin kirjatun tavoitteen kannalla.

Ministeriön näkemyksen mukaan arviointineuvostosta ja sen tehtävistä on perusteltua säätää lain tasoisella säädöksellä. Ministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo.stm@gov.fi
stm.fi

talouspolitiikan arviointineuvoston perustaminen toimimaan VM:n hallinnonalan laitoksen VATT:in yhteydessä kaipaisi lisäperusteluita toiminnan riippumattomuuden korostamiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että esitysluonnoksen lukua 2 "EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö" tulisi tarkentaa ennaltaehkäisevää osaa koskevan asetuksen (EU 2024/1263) osalta siltä osin, kuin se käsittelee asetuksen II luvun 3 artiklan sisältöä. Kyseisen artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaan työllisyyden suuntaviivojen (joka sisältää myös sosiaalisektorin) valvontaan sisältyy myös Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin toimeenpanon seuranta, joka toteutetaan osana eurooppalaista ohjausjaksoa.

Artiklan 3 kohdassa täsmennetään edelleen, että ohjausjakson prosessin osana komissiolle annetaan valtuudet valvoa edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden ja yleistavoitteiden täytäntöönpanossa sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun sekä sosiaaliseen lähentymiseen kohdistuvien riskien tunnistamista koskevan kehyksen avulla. Kyseisen artiklan sisältö yhdessä johdanto-osan kappaleiden 5 ja 8 kanssa muodostaa kokonaisuuden, joka sisältää sosiaalisen kehityksen seurantaan liittyviä toimia ohjausjakson puitteissa.

Vaikka artiklassa säädetyt tehtävät eivät ole kokonaisuudessaan uusia, sen toimeenpanoon liittyy uusia prosesseja erityisesti sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla. Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että esitysluonnosta olisi täydennettävä tältä osin, jotta asetuksen vaikutukset ministeriön hallinnonalalle tulevat asianmukaisesti huomioiduiksi.

Lisäksi STM viittaa mm. johdantolauseeseen 35 jossa todetaan, että kansallisten keskipitkän aikavälin finanssipolittis-rakenteellisten suunnitelmissa olisi varmistettava niiden yhdenmukaisuus unionin painopisteiden kanssa ml. sosiaalisten oikeuksien pilari. Artikla 4 (c) puolestaan suoraan edellyttää kansallisten keskipitkän aikavälin finanssipolittis-rakenteellisten suunnitelmien sisältävän myös Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin näkökulman. Asetuksessa käytetään läpi tekstin muotoiluita "osallistava kasvu" sekä "yhteiskunnan resilienssi", jotka edellä mainittujen ohelle korostavat asetuksen horisontaalista luonnetta.

STM myös esittää, että arviontineuvoston rakenteessa huomioitaisiin asetuksen horisontaalisuus ja varmistettaisiin myös sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan rooli laaja-alaisen analyysin varmistamiseksi.

Kansliapäällikkö

Veli-Mikko Niemi

Talousjohtaja

Mikko Staff

Jakelu

VM Valtiovarainministeriö

VN/33009/2023-STM-15

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: